ŠALTINIS

Krynica

Bielaruskaja Narodnaja Hazeta

Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

№ 32 (741).
Cana 10 ct.
VILNIA, 23.IV.1940 h.
Hod vydańnia XXII

Padpiska na hod — 5 litaŭ, na paŭhoda — 3 lity.
Zahranicu — ŭdvaja daražej.
Abviestki: za 1 mm u tekście 40 ct., za tekstam 30 ct.

Adresas red.-adm.: Vilnius, Pylimo g-vê 1—2, tel. 28-32
Adres red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.
Redakcyja i administracyja adčyniena 10—14 hadz.
Redaktar pryjmaje 15—16 hadz.

Літоўска - Беларуская Аўтокефальная Праваслаўная Цэрква

(З нагоды адкрытага пісьма архім. Піліпа)

У запрошлым нумары нашага часапісу мы памясьцілі зьмест адкрытага пісьма архімандрыта Піліпа Марозава мітрапаліту Элеўфэраму. Мы там зазначылі, што гэна пісьмо мае вялікае грамадзкае значэньне. Сапраўды, з яго відаць, што Праваслаўная Цэрква ў Ліцьве перажывае нейкі глыбокі крызыс і шукае новых дарог свайго аздараўленьня. Галоўнай прычынай гэтага крызысу ёсьць агулам усё тое няшчасьце, якое на працягу 20-ці гадоў перажывае Праваслаўная Цэрква. Але ёсьць так-жа і прычыны бліжэйшыя гэтага крызысу, прычыны мясцовыя. Аднэй з гэткіх прычын ёсьць той факт, што наша Праваслаўная Цэрква ў асобах большасьці свайго духавенства, на чале з мітр. Элеўфэрым, упорыста трымаецца выключна расейшчыны, нічога ня маючы супольнага з беларускім народам і яго нацыянальным адраджэньнем. На гэтым грунце вырастаюць розныя непаразумленьні між іерархамі, духавенствам і міранамі. Згэтуль вырасла і пісьмо архімандрыта Піліпа Марозава, які, асьвятліўшы адносіны ў Праваслаўнай Цэркве ў Ліцьве, якія завастрыў мітр. Элеўфэры, падсказвае выхад з палажэньня, падаючы думку аб аўтокефальнасьці Цэрквы. І няхай ніхто ня дзівіцца, што думку аб аўтокефальнасьці Цэрквы ў нас першы публічна падымае архім. Пілíп, па нацыянальнасьці расеец. Ён, будучы сьветлым чалавекам і вучоным царкоўнікам і жывучы тут доўгія гады, добра зразумеў усю ненармальнасьць палажэньня Праваслаўнай Цэрквы ў Ліцьве і нездаровыя і шкодныя праявы для Цэрквы ў яе нутры і паказаў дарогу на выхад з гэтага палажэньня.

У канцы свайго пісьма архімандрыт Піліп гэтак зварочваецца да мітр. Элеўфэрага: ...„У тэорыі Вы стаіцё за дэцэнтралізацыю ў Цэркве на прынцыпе нацыянальным. Чаму-ж Ваша практыка ў Ліцьве расходзіцца з тэорыяй? Нам здаецца, што Вы павінны старацца аб устаноўленьні ў Ліцьве гістарычнай Літоўска-Беларускай Праваслаўнай Мітраполіі ў сэнсе царкоўнай незалежнасьці. Нам здаецца, што абавязкам ёсьць прасіць у Маці-Цэрквы багаслаўленьня ўстанавіць у незалежнай Літоўскай Дзяржаве незалежнуюЦэркву і даказаць Мацеры-Цэркве сваей павагай, сьв. Канонамі і фактамі царкоўнай гісторыі, сучаснасьць і кананічнасьць гэтага вялікага Акту".

„Тым болей — піша далей архім. Піліп — што на помач нацыянальнаму прынцыпу, які вы прызнаіцё, прыходзе цяпер і прынцып дзяржаўны. Пайменна: Вільня сталася сталіцай і гэткае мае права згодна із сьвятымі Канонамі (3-е правіла II Усяленскага Сабору, 28-е правіла IV Усел. Саб.) на самабытнае царкоўнае існаваньне. Так напр., Кастантынапаль у IV ст. толькі затым быў „возвеличенъ въ церковныхъ делахъ" і таму прыпісаў сабе „преимущество чести по Римском Епіскопе", што „получил честь быть градом царя и синклита", і праз гэта „град оный есть новый Рим". Дзеля гэтага — кажа айцец Піліп — і Вільня, як „царствующій градъ" Літоўскай Дзяржавы, у якасным значэньні мае ня меншыя правы кананічныя і гістарычныя на царкоўную незалежнасьць, як і „царствующій град Масква".

„Нам, здаецца, — кажа ўрэшце архім. Піліп—зварачваючыся да мітр. Элеўфэрага, — што абавязкам Вашым, як вернага грамадзяніна Літвы, ёсьць праканаць Літоўскі Урад, што незалежная Праваслаўная Цэрква ў Ліцьве мае вялікае значэньне, і нават неабходнае для павагі Дзяржавы. І верыцца, што Літоўскі Урад зацікавіўся-б гэтым важным пытаньнем і сваей павагай памог-бы Вам стварыць Літоўска-Беларускую Праваслаўную Цэркву. Але Вы, Ваша Высокапрэасьвяшчэнства,—канчае а.архім. Піліп—здаецца да гэтага ня імкнецеся. Чаму? Ня хочыцца ўсё-ж дапускаць, каб нейкія палітычна-нацыянальныя прычыны і сымпатыі ўзьдзержвалі Вас ад гэтага справядлівага і неабходнага шагу..."

Адкрытае пісьмо арх. Марозава да мітр. Элеўфэрага адбілася гулкім рэхам у грамадзянстве Літвы і за граніцай, асабліва гэтае яго месца, дзе гаворыцца аб Літоўска - Беларускай Праваслаўнай Незалежнай Цэркве.

К. Мілановіч

Prad rašajučym bojem u Narvehi i

Apošnija viestki z Narvehii nia prynosiać asablivych navinaŭ. Paćvierdžajecca tolki, što port Narvick znachodzicca ŭ rukach Anhlii i Francyi, i ŭ hetym porcie sajuźniki vysadžvajuć usio što-raz bolš svajho vojska. Niemcy taksama ŭzmacoŭvajuć svaje siły ŭ Narvehii. Adnačasna na mory i ŭ pavietry dalej idzie baraćba. Dalej takža baronicca zaŭziata ad Niemcaŭ narveskaja armija. U Narvehii ŭ chutkim časie spadziajucca rašajučaha boju anhielskich, francuskich i narveskich siłaŭ z niamieckimi, jaki pakaža chto tam pieramoža.

PAŁAŽEŃNIE NA BAŁKANACH UŚCIAŽ NIA VYRAZNAJE

17 h. m. pradstaŭniki Rumynii, Madziarščyny, Juhasłavii i Baŭharyi parazumielisia ŭ spravie kamunikacyi pa Dunaju i padpisali adpaviedny dahavor, na asnovie jakoha supolna buduć pravodzić kantrolu, roznyja ahraničańni dla parachodaŭ vajennych i z vajennymi matarjałami, a tak ža parazumielisia što da myta (cła). Z viestki ab hetym parazumleńni asabliva byccam zadavolena Italija, jakaja choča ŭtrymać na Bałkanach supakoj. Chamberlain zajaviŭ, što Anhlija i Francyja chočuć taksama, kab na Bałkanach byŭ supakoj. Mnohija navat uvažajuć parazumleńnie ŭ spravie Dunaju znakam adpružeńnia ŭ pałažeńni na Bałkanach. Adnak jość viestki, što ŭ Albanii adbyvajucca niejkija padazronyja maneŭry italjanskaj armii. Viedama tak-ža što italjanskaja presa zaklikaje Italiju da vajny, ale mahčyma što ŭ inšy bok, bo heta-ž presa vystupaje asabliva suproć Anhlii i Francyi. Niamieckija-ž hazety pišuć, što niama sumlevu, što Italija vystupić pa staranie Niamieččyny.

Z druhoj starany Saviety byccam chočuć vyrašyć spravu Besarabii datul, pakul na Čornaje mora nia pryjedzie anhlicki, francuski i turecki fłot na pomač Rumynii. Rumynijaj, asabliva jaje naftaj, zacikaŭleny Niemcy, ale byccam Hitleru vajskovyja daradčyki nia radziać rasšyrać frontu.

Da spravy ziamielnaje reformy

Pavodle litoŭskaha zakonu ab ziamielnaj reformie z 1922 hodu było rasparcelavana 711.963 hektary ziamli pamiž 10 692 asob. Pa zvarocie Vilenščyny Lićvie zakon hety aharnuŭ i hety kraj. Užo zrobleny śpis majontkaŭ, jakija praznačajucca na parcelacyju. Śpis abyjmaje 114 majontkaŭ z ziamielnym abšaram 33.969 ha. Sialanie ŭžo składajuć prośby dziela pryznańnia im ziamli z parcelacyi. Takich prośbaŭ jość užo 5000. Prośby možna prysyłać poštaj albo padavać asabista ŭ Akružnuju Ziamielnuju Upravu—Apygardos Žemės Tvarkytojas, Vilnia, vul. Basanoviča № 24. Treba adnak, padajučy prośby padańni, padavać nastupnyja infarmacyi: kolki petent maje ziamli (bo dajuć padčas parcelacyi haspadaru stolki ziamli, kab usia ŭ haspadarcy ziamla nie pieravyšała 20 hektaraŭ), aproč taho treba padać infarmacyi asabistyja ab sabie, bo pieršym čynam dajecca ziamla invalidam, siemjam, pa pahinuŭšych u baraćbie za niezaležnaść Litvy, zasłužanym dla Kraju asobam i inš. Dalej treba padać: z jakoha parcelavanaha majontku petent choča atrymać ziamlu. Da prośby padańnia treba dałučyć specyjalnuju deklaracyju, jakuju vypaŭniaje i vydaje vołaść.

Za atrymlivanuju ziamlu treba płacić. Apłata zaležyć ad katehoryi ziamli. Apłata raskładajecca na 45 hadoŭ. Pieršuju ratu płacicca pa 9 hadoch, ličačy ad taho dnia, u jakim petent atrymaŭ na ruki dakument ułasnaści.

Da praviadzieńnia parcelacyi užo paklikany 53 kamorniki (ziemlamiery). Adnačasna z parcelacyjaj majontkaŭ budzie pravodzicca chutaryzacyja viosak i melioracyja. Da hetaj raboty paklikany ŭ Vilenščynie adpaviedny lik kamornikaŭ i kulturtechnikaŭ.

—č

Chaŭrus Vajskovych Biełarusaŭ Litoŭskaha Vojska

Vajskovyja žydy, što brali ŭdzieł u adbudovie niezaležnaści Litvy, užo daŭno sarhanivalisia ŭ chaŭrus (Žydu karių, dalyvavusių Lietuvos Nepriklausomybės atvadavime, sąjunga). Jany vydajuć tydniovik „Apžvalga" („Ahlad"), majuć addziely svajho chaŭrusu ŭ-va ŭsich pavietavych haradoch Litvy. Ciapieraka adčynieny addzieł chaŭrusu i ŭ Vilni, tamaka viasnoj budzie i ich źjezd. Siabrami chaŭrusu mohuć być vajskovyja, jakija słužyli ŭ litoŭskim vojsku ŭ 1918—1923 h.h. Jakraz u hety čas isnavali i biełaruskija častki Litoŭskaha Vojska, u jakich słužyli biełarusy-achvotniki, mabilizavanyja i rekruty, najbolš z uschodnich pavietaŭ Litvy. Ciapier, kali hetyja paviety iznoŭ dałučany da Litvy, treba parupicca ab sarhanizavańni chaŭrusu vajskovych biełarusaŭ litoŭskaha vojska.

Vajskovy Biełarus

Pišučy adrasy, padavajcie asabliva vyrazna nazovy pošty, vioski i samo proźvišča!

Knihapis

Majovaja čytanka—*Ks. V. Šutovič.* Vilnia 1940. Farmat 16⁰. Bač. 160. Vydańnie Ks. Ad. Stankieviča.

Razvoj jakoj-niebudź litaratury šmat zaležyć ad vonkavych abstavinaŭ. Na žal, nia možam skazać, što našaje relihijnaje žyćcio znachodziłasia ŭ narmalnych abstavinach. Nie. Kaścioł, carkva, relihija byli vykarystavany dla metaŭ palityčnych. Kaścioł z katalickaj akcyjaj, pobač škoły i dvara, byŭ „bastjonem polskości na Kresach". Biełaruskija dušpastyry - ksiandzy systematyčna vysyłalisia na mazurskija parachvii— „polski Sibir". Inšyja, teraryzavanyja administracyjnaj uładaj, byli prymušany pakinuć rodny kraj i vyjaždžać u Ameryku, Francyju, Italiju i na Daloki Uschod. Reč zrazumiełaja, što ŭ takich abstavinach nie mahła narmalna raźvivacca biełaruskaja relihijnaja litaratura. Adnak i na hetym adrezku biełaruskaja niva nie stajała dzirvanom. I tut majem niekalki pavažnych pazycyjaŭ.

Biełarusy ŭ mieru svaich siłaŭ staralisia zaspakoić hoład Božaha Słova ŭ rodnaj movie. Majučy vyšejskazanaje naŭviecie, ks. V. Šutovič jašče pierad vajnoj napisaŭ „Majovuju Čytanku", jakaja papraŭlena vydaŭcom, ks. Ad. Stankievičam, i pryrychtavana da druku padčas Słonimskaj ssyłki, tolki niadaŭna z Kovienskaj aprobataj ubačyła śviet. Aŭtor „Majovaje Čytanki" na 160 bač. u 31 raździele(miesiac travień=31 dzień), koratka, jasna spyniajecca nad viečna aktualnymi praŭdami: viery, nadziei i lubovi. Ad zrazumieńnia hetych fundamentalnych praŭdaŭ i ad ich praviadzieńnia ŭ žyćcio zaležyć naša asabistaje ščaście tak u sučasnaści, jak i ŭ budučyni. Kožny raździeł stanović asobnuju skončanuju całaść i pryznačajecca da pračytańnia na adzin dzień.

Knižka nabiraje aktualnaści z uzhladu na toje, što chutka pačnucca majovyja nabaženstvy. Viasna! Maj! Całaja pryroda budzicca da žyćcia. Lasy, łuhi, pole — zielaniejuć. Cudoŭna začvitajuć sady. Usie tvory čaroŭnym himnam viasny słaviać Hospada-Tvarca. Biełarus, jakoha žyćcio tak ščylna splatajecca z žyćciom pryrody, jakuju dobra razumieje i hłybaka adčuvaje, tak-ža razam z pryrodaj śpiavaje himny tamu, chto daje ŭzrost i płady jaho zasievam. Majovyja nabaženstvy pamiž sialanami, a taksama i ŭ Vilni, vielmi papularnyja. U vioscy, kala kryža, abo na mohiłkach kala kapličk i viačerniaju paroju źbirajecca moładź i starejšyja, kab supolna addać česć Tvarcu nieba i ziamli. Sonca haśnie za lesam. Dzień kančajecca. Pavažna pływuć pieśni i molby prad tron Najvyšejšaha. Raśkidanyja pa chutaroch starajucca, kožny ŭ svajej chacie, naładzić padobnaje nabaženstva.

Voś-ža „Majovaja Čytanka"— ks. V. Šutoviča pavinna znajścisia ŭ kožnaj biełaruskaj chacie ŭ miesiacy traŭni (maj) na stale. Čas užo zakinuć pierastarełyja kantyčki. Čytanka napisana koratka, jasna, cikava, prystupnym biełaruskim jazykom. Kožny znojdzie ŭ joj šmat čaho novaha i karysnaha. Dyk, jak kaža vydaviec: „Niachaj-ža hetaja knižyca jdzie ŭ biełaruski narod i budzić u im luboŭ da Matki Božaj Majovaj, Matki najstrajniejšaj i najdabrejšaj. A hetyja molby biełaruskaha narodu da Matki Božaj niachaj-ža vymalać u Jaje nad im apieku".

Piotr Małatok

Vincuk Advažny: (5)

Praz mora — akijan

(Padarož u 1939 h.).

Indyjski akijan

Pierada mnoju rasścielajecca biaźmiernaja žyvaja samatkań — bliskučy kryštał — Indyjski akijan. Mora siahońnia nie chvalujecca,jak zaŭsiody, a tolki pavažna kałyšacca: uzdyjmajucca j apuskajucca mahutnyja marskija hrudzi — mora dychaje — jano viečna žyvoje i maładoje. Zdajecca, što siahońnia, jak i ŭ pieršy dzień tvareńnia, Duch Božy ŭznosicca nad vodami. Ruchomaje lustra vady kałyšacca tak łahodna, što abraz nieba, adbity ŭ mory, vystupaje ŭ poŭnaj jarkaści. Jasnačysty, sinia-niabieski koler vady navat staŭ žyviejšy ad blednavataha nieba.

Naš biełу parachod, jak lebiedź, urezajecca ŭ prazrystuju vadu: tvoracca pa bakoch cudoŭnyja siami-ćvietnyja chvali— zapraŭdy, takoha źjavišča dasiul nichto z nas u žyćci nia bačyŭ! Sonca zichacić ŭ kalarovych chvalach, iskrycca załatam u biełaj pienie, a tak miła dla voka, što cełymi hadzinami dzivujemsia, aniamieŭšy, i navat dzieci, zaŭsiady niespakojnyja, ciapier źviesili hałoŭki nad parenčaj i zacichli, z anielskaj uśmieškaj na vusnach.

Ale voś pa ćmianym niebie papłyli chmarki j chmary: źvierchu puchovajarka-śnieźnyja, a źnizu—sivyja, z ciomnaj padkładkaj. Śladžu ichny ruch u jasnaj vadzie: baču cudoŭnyja źjavy biaźmiežnaha kino-teatru, dzie bahataja pryroda daje raskošny adpačynak vačam, dzie hrudzi dychajuć nektaram ciopłaha mora i dzie čałaviek čujecca maleńkaj kropielkaj u vialiČeznym akijanie. A voś, nadychodziać chmary jašče bolšyja: heta ŭžo całyja hory z śnieżnymi vierchavinami, pływuć adnak svabodna j lohka — tam, u hary, pa niebie i tut, unizie, u hłybinie mora; a sonca svaimi pramieńniami, jak bystralotnymi strełami, pranikajučy miž chmaraŭ, dasiahaje da krajoŭ niebaschiłu.

Časam pad novaj chmaraj viecier prabiažyć žyviej, čuć-čutki murzanie pa miakkim muślinie vady, (jak taja kaprysnaja dziaŭčyna, što machnieć darahim šalam pa bliskučym łusterku), — až zdryhaniecca šlifavanaja marskaja tafla, sfałdujecca šaŭkovaja chusta vady na tysiačy słuckich pajasoŭ, i iznoŭ usio ruchoma-spakojnaje mora pieścicca ŭ abojmach haračaha sonca.

Tak u Alpijskich horach krasujecca ŭ mai i ćvicie ŭ červieni nie adna pyšnaja dalina, a nichto jaje nia bačyć, — tolki dasužyja pčoły zalatajuć až siudy — Boh viedaje adkul i vymanivajuć miod ad daviercych kvietak. Tolki bałamut-sałaviej apievaje svajej nienahladnaj niabačanu-niačuvanuju krasu pryrody.

Tak voś prystroiŭsia ŭ Vierbnuju niadzielu i naš Indyjski akijan, — až vyskakivajuć hramadami latučyja rybki padzivicca na čaroŭnaje mora. Časam strašny parachod prareža vostrym naroham hetu dziŭnuju adzieżynu Božaha Majestatu i pakinie za saboju burlivy, biahučy śled, žyvuju ranu.. Ale dobraje sonca pasypaje śled siarebrana-załatymi iskrami: rana ŭmih zažyvaje i mora dalej cicha piajeć— „Hozanna na vyšynach!"

Novaja Sajuznaja Sav. Sacyjalistyčnaja Respublika

Na finskich abšarach, dzie jašče niadaŭna adbyvalisia zaŭziatyja finska-savieckija zmahańni, ciapier zavodzicca novy ład. SSSR sa zdabytych u henych zmahańniach ziamiel z miestami: Vyborg, Kexholm, Sortaval Suojaro i Kuolajarv, dy z dasiulešniaj aŭtanamičnaj Karelskaj Respubliki stvaryła Karelska-Finskuju Savieckuju Sacyjalistyčnuju Respubliku.

Novaja Sajuznaja Finska-Karelskaja Respublika zajmaje davoli vialiki abšar, jaki raspałožany miž Finskim zalivam i Biełym moram. Abšar heny, choć ahułam uvažajuć biednym, u sapraŭdnaści adnak jon — bahaty. Tam jošć vialikija lasy, ahramadnyja tartaki, papierni, fabryki celulozy, kapalni tytanomagnetyčnaje rudy i redkija metali — molibden, vanad i cyrkon, jakija majuć u sučasnaj technicy vialikaje značeńnie. Jošć tam tak-ža hranit, marmur i inšyja bahaćci. Apošnimi hadami pačali što-raz bolš siejać u henym krai pšanicu. Mnohija vaziory, reki spryjajuć rybnaj haspadarcy, a taksama vykarystyvajucca dla elektryfikacyi. Praz kraj hety praviedzieny vializarny kanał, jaki łučyć Biełaje mora z Bałtyckim i jaki źjaŭlajecca vielmi važnaj kamunikacyjnaj linijaj.

Słovam, novaja Sajuznaja Savieckaja Sacyjalistyčnaja Karelska-Finskaja Respublika davoli vialikaja i bahataja. Pa paradku ličačy źjaŭlajecca jana dvanaccataj Savieckaj Sacyjalistyčnaj Respublikaj.

Takim čynam u skład SSSR uvachodzić ciapier 12 respublik, nazovy jakich nastupnyja: Rasiejskaja, Ukrainskaja, Biełaruskaja, Azerbejdžanskaja, Hruzinskaja, Armianskaja, Turkmenskaja, Uzbeckaja, Tadžyckaja, Kazachskaja, Kirgiskaja i Karelska-Finskaja.

Zb.

BIEŁARUSKAJA CHRONIKA

Knižki biełarusam pałonnym u Niamieččynie. 18 h. m. z Vilni z kniharni „Pahonia" i red. „Krynicy" vysłany ŭ Niamieččynu dla biełarusaŭ pałonnych dźvie vialikija pački biełaruskich knižak. Knižki henyja achviaravany kniharniaj „Pahonia" i paasobnymi biełarusami ŭ Vilni. Apošnim časam achviaravali: hram. J. Najdziuk 16 roznych bieł knižak i hram. Uł. Parfienaŭ 10 knižak. Treba tak-ža adciemić, što bieł. hramadzianstva vysyłała biełarusam pałonnym roz. pački z praduktami.

Himn u češć biełaruskaje pieśni. Dyryhient Miašanaha Choru Bieł. Centru hram. P. Rodzievič ułažyŭ na miašany chor himn u češć biełaruskaje pieśni na słovy Uł. Kazłoŭščyka. Pieśnia heta budzie vykanana na Kancercie-balu Miaš. Chor Bieł. Centru, jaki adbudziecca 4 maja sioleta.

Sakrataryjat Biełaruskaha Centru paviedamlaje, što hadziny ŭradavańnia siabroŭ Centralnaha Ŭradu adbyvajucca: staršyni Ŭradu ad 12-13 hadziny štodzień, sakratara ad 15-16 h. štodzień,apradča subotaŭ, niadzielaŭ i śviataŭ,i skarbnika ad11-12h. u aŭtorki i piatnicy. Sakratarjat Bieł. Centru adčynieny štodnia ad 10 da 13 hadziny. Sakratarjat dalej pravodzie pierarejestracyju starych siabroŭ i zapisvaje novych.

„Jurje" — heta nazoŭ słoŭna-muzyčnaha inscenizavanaha abrazka, ułožanaha d-ram Jazepam Maleckim i m-hram Mar janam Pieciukievičam specyjal na dla Vilenskaha Radyjofonu na dzień 23 krasavika — na dzieńJurja—haspadarskaha śviata. Abrazok pabudavany na matarjałach biełaruskaha folkloru, na jurjeŭskich zvyčajach i pieśniach. Nažal, hetaja słoŭna-muzyčnaja aŭdycyja ŭ prahramu Radyjofonu nia ŭviedziena.

Z Savieckaj Biełarusi

Z žyćcia ŭ Zachodniaj Biełarusi. Viestki z žyćcia ŭ Savieckaj Biełarusi davoli skupyja. Niekalki adnak cikavych danych ab žyćci ŭ Zachodniaj Biełarusi znachodzim u № 81 hazety „Извести", u pramovie deputata-pasła Siarhieja Prytyckaha, skazanaj u Viarchoŭnym Saviecie SSSR. Charakterna pierad usim, što Prytycki padčyrknuŭ, što jon havoryć ad **5 miljonaŭ biełarusaŭ** Zachadniaje Biełarusi. Dalej daviedvajemsia, što ŭ haspadarstviennym biudžecie na 1940 hod pradbača asyhnavać na papravu narodnaj haspadarki zachodnich vokruhaŭ BSSR 98,200,000 rubloŭ. Vialikaja čašć hetaj sumy praznačana na sacyjalnyja, kulturnyja i aśvietnyja mety, a taksama na papravu kamunikacyi. Na sam Biełastocki vokruh praznačaną na achovu zdaroŭja 1,630,000 rub., i na aśvietu 2,500,000 rub. U Biełastoku puščany ŭ ruch usie bolšyja fabryki. Dasiul sarhanizavana užo ŭ Zach. Biełarusi 40 kałhasaŭ, 24 mašynna-traktarnych stancyjaŭ i kala 200 zierniačyścielnych stancyjaŭ. *Kałhasny ruch dalej pašyrajecca.* Paŭstajuć novyja škoły, kursy i teatry: biełaruskija, rasiejskija, žydoŭskija i polskija. — U pramovie svajej S. Prytycki mocna vystupaje suproć b. polskich vaładaroŭ i suproć tych, što siadziać u Paryžy i dumajuć ab polskim vaładarstvie nad biełarusami i ukraincami ŭ budučyni.

R. Šyrma ŭ Biełastoku sarhanizavaŭ biełaruski ansambl. U Biełastoku pracuje ansambl narodnaj pieśni i tanca zachodnich voblaściaŭ BSSR, sarhanizavany ŭ m-cy studni 1940 h. viedamym źbiralnikam biełaruskich narodnych pieśniaŭ R. Šyrmam. Ansambl vystupaje ŭ pamieškańni Domu Čyrvonaj Armii.

Viečary ŭ češć Fr. Bahuševiča ŭ Ašmianščynie. U Ašmianskim rajonie, dzie radziŭsia Fr. Bahuševič, sarhanizavana cely čarod viečaroŭ u češć hetaha baćki biełaruskaha adradženskaha ruchu. Udzieł u hetych viečaroch pryjmajuć biełaruskija paety i piśmieńniki: Zm. Biadula, M. Tank, E. Ahniačviet, J. Šarachoŭski. Pa viečaru ŭ Ašmianie ŭnuk Fr. Bahuševiča pieradaŭ arhanizataram čašć litaraturnaj spadčyny pa Fr. Bahuševiču, dahetul niedrukavanaj.

Sklikańnie Viarchoŭnaha Savietu BSSR. Na 25 krasavika sklikajecca ŭ Miensku sesija Viarchoŭnaha Savietu Biełaruskaje SSR dzieła razhladu roznych pilnych pytańniaŭ i vysłuchańnia spravazdačy ab pastanovach, pryniatych na sesii Viarchoŭnaha Savietu BSSR.

HRAMADZIANIE! Prysyłajcie adrasy svaich znajomych, kab jany mahli atrymać probny numar „Krynicy".

Voš sarvałasia latučaja rybka i, rysujučy chvościkam punktavanuju liniju, jakby toj kamieńčyk, puščany ŭmiełaj rukoju pa hładkaj vadzie, imknieecca ŭdal na metraŭ piaćdziesiat i narešcie šlopaje ŭ mora.

Ale, zapraŭdy, niama raju ni na ziamli, ni na mory: skul uziaŭsia vałacuha — prosty, prozaičny viecier i šyrokimi połami paściraŭ cudoŭnyja abrazy z paviercchni mora, parvaŭ na łaskuty naša žyvoje lusterka i jadvabnyja prastory. I pačaŭ dźmuchać, dźmuchać, dźmuchać...

Pryhožy dzień pachiliŭsia na zachad: sonca zapisała załatymi pramieńniami na sinich chvalach svaje dvanaccać hadzin haračaj pracy i pajšło pa dzienny „denar" da niabieskaha Haspadara. Viečaru tut niama: noč zrazu topča dzień pa piatach. Ščarbaty miesiac leźma pływieć pa niebie, ak načovačka (u nas, na Biełarusi, jon staić stoćma, na nosie).

Doŭha jašče tapčusia pa pamoście, pahladajučy na našyja, paŭnočnyja zorki. Vialikaja Miadźviedzica ŭsimi čatyrmia łapami skrabiecca na nieba, ale chvost jašče ŭ mory. A Małaja — nia moža prabicca praz ćmianuju pialonku; tolki Palarnaja zorka zahadkava mirhaje na mianie, kirujučy maje vočy na poŭnač, a dumki da niezabytaj Vilni. — Paŭdzionnyja zorki, z Vialikim Kryžam na čale, pakažucca tolki padśviet.

Poŭnymi hrudźmi ŭdychaju morskaje pavietra, nasyčanaje jodam i ozonam z rasparanych horkich sołaŭ, źmiešanych z žoŭtymi pramieńniami „ciopłaha" miesiaca. Nie paviercyc, što tut i miesiac hreje? Jakraz tolki ciapier mahu zrazumieć malitvu psalmistaha: „kab nie spaliła ciabie sonca ŭ dzień, a miesiac u nočy!" — Tak voš i čuju, jak kryvy miesiac palić u adkrytuju hałavu haračym ducham, — bo — skažycie mnie — ad čaho-ž ja pacieju, jak u łaźni, kali marski viecier dźmuchaje z celaj siły?... I tolki ciapier razumieju taksama, čamu (pavodle Biblii) u niebie dajecca śviatym „refrigerium" — „chaładok supakoju."

Ale voš nieznačna pačynaje sumavać usio nieba: na ŭschodnia-paŭdzionnaj staranie stajać nad samaj vadoju chmary radkom—źvierchu abskubanyja, jak parvanaja aŭčyna, źnizu padciaty, jak pad liniejku—stajać niezdecydavany, kudy iści?.. Až tut zryvajecca raptoŭny viecier: rvieć i zhaniaje błudnyja chmary ŭ adno zboryšča i arhanizuje (skažam panovamu) „bajavuju" chmaru, jakuju taŭčeć strašennym vichrom z zadu i kiruje prosta na nas. Zatryvožylisia chmary, hudziać, nie paddajucca: pačynajecca pamiž imi vialikaje zmahańnie. A my ŭciakajem usiej paraj. Nadaremna! Na ŭschodzie spatykaje nas chmara, taksama niemałaja. Idzieć u niebie žudasny boj,naŭkruh sypiacca iskry—haryć usio nieba. Vidać, jak mahutnyja zmahary siakucca ahnistymi miačami: časam u katoraha vyrvicca bliskučy mieč z ruk i lacić prosta ŭ mora.

Uciakajem. Ciažka:parachod, nahružany bočkami, pakami, žalezam, siadzić hłybaka ŭ vadzie — tut nie palaciš sa sputanymi nahami! Adnak chmary, skłubiŭšysia iz saboju, pakinuli pahoniu; tolki dalokaje recha hromu i hustaja małanka pakazyvali, što zmahańnie tryvaje.

Na ŭschodzie zaśviaciła pieršaja lichtarnia vostrava Sumatry.

Tryvoha ŭ Halandyi, Belhii, Švajcaryi, Švecyi, Juhasłavii i Rumynii

19 h. m. premjer Halandyi abvieściŭ, što ŭ suviazi z napružańniem u ciapierašnim mižnarodnym pałažeńni, u Halandyi ŭvodzicca vyniatkavaje pałažeńnie. Armija halandzkaja staić u vajennaj pahatoŭcy i hatova davać adpor kožnamu nastupu na niezaležnaść Halandyi. Padobnaje pałažeńnie zaŭvažvajecca i ŭ Belhii.

Švajcaryi, byccam, hraziŭ pieravarot, inspiravany z zahranicy. Mieli jaho vyklikać padazronnyja turysty, katoryja apośnim časam u vialikim liku napłyvajuć u Švajcaryju. Švajcarski ŭrad vydaŭ cełу čarod zahadaŭ, kab zapeŭnić supakoj i zmabilizavaŭ svaju armiju, u liku 400,000 žaŭnieraŭ. Adbyvajucca narady federalnaj rady, vajskovaha štabu i vyšejšych achviceraŭ. Aficyjalny kamunikat zaklikaje nasielnictva być hatovym da ahulnaje mabilizacyi. Armija Švajcaryi hatova i budzie davać adpor kožnamu hvałtu.

Švecyja byccam znachodzicca ŭ vialikaj niebiaśpiecy, prynamsi tak havorać u Paryžy i Londanie Ministr ekanamičnaje vajny Anhlii Ronald Cross skazaŭ 17 h. m, što ŭ nastupnym miesiacy Niamieččyna moža zaatakavać Švecyju. Niamieckaja infarmacyjnaje ahienctva DNB padaje, što ŭ Štokholmie razyjšlisia čutki ab aryštavańni niekalki vyšejšych švedzkich achviceraŭ, katoryja imknulisia da supracoŭnictva z Niamieččynaj. Švedy hetu viestku zapiarečvajuć, ale tak ža padčyrkivajuć, što ŭsimi mahčymymi sposabami buduć baranić niezaležnaści svajho kraju.

U Juhasłavii pajaviłasia tak-ža mnoha padazronych niamieckich turystaŭ, katoryja biezpakojać dziaržaŭny juhasłavianski aparat. U stalicy Juhasłavii Biełhradzie aryštavany b. premjer Stojadinovič i jaho brat redaktar hazety „Vremia." Abodva jany byli staronnikami zbližeńnia Juhasłavii z Niamieččynaj.

U Rumynii prabyvaje ciapier bolš 10,000 roznych turystaŭ, katoryja, jak pišuć hazety, mała zachoplivajucca krajavidami, a zatoje pravodziać padazronuju palityčnuju akcyju. U suviazi z hetym rumynski ŭrad pastanaviŭ sarhanizavać bolšy dazor nad čužaziemcami i vydaŭ zabaronu ahitacyi, jakaja nie zhadžajecca z dziaržaŭnym prynсypam neŭtralnaści kraju ŭ sučasnaj vajnie.

Ahułam uva ŭsich uspomnienych haspadarstvach pastanoŭlena pravodzić bolš točnuju kantrolu čužaziemcaŭ.

PREZYDENT ROOSEVELT AB SUČASNYCH PADZIEJACH

Złučanyja Štaty Paŭnočnaj Ameryki stanuć u abaronie halandzkich kalonijaŭ

Z pryčyny 50-cihodździa Sajuzu Panameryki prezydent Roosevelt apublikavaŭ zajavu, u jakoj ciešycca, što ŭ Amerycy panuje supakoj, ale adnačasna zvaročvaje ŭvahu na vajennyja padziei ŭ Eŭropie, što mohuć mieć upłyŭ na supakoj i dabrabyt Ameryki. Voś-ža Ameryka pryhatoviła srodki, jakija pazvolać spatkać usiaki razvoj padziejaŭ.

U suviazi z japonskimi zacikaŭleńniami Halandzkaj Indyjaj, ministr Zł. Št. Paŭn. Ameryki skazaŭ, što kali henamu abšaru budzie hrazić niebiaśpieka, dyk nia budzie spakoju nia tolki tam, ale i na całym Spakojnym Akijanie. Adnačasna prezydent Roosevelt zajaviŭ, što Złučanyja Štaty ŭ nijakim vypadku nie pazvolać Japonii na panavańnie ŭ Halandzkiaj Indyi, i kali-b Niemcy staralisia zaviaści svoj „protektarat" u Halandyi, tak jak u Danii, dyk Zł. Štaty nie pazvolać źmianić sučasnaje pałažeńnie ŭ halandzkich kalonijach.

Ci mohuć užo Zł. Štaty P. Ameryki prystupić da vajny?

Apošnija vystupleńni prezydenta Roosevelt'a niadvuznačna pakazvajuć, što Zł. Štaty P. Ameryki mohuć umiašacca ŭ sučasnuju vajennuju buru. Tymčasam amerykanskija vajskovyja specyjalisty zajavili karespandentu „New York Post", što Złučanyja Štaty Paŭnočnaj Ameryki biaz uvahi na mahčymaść palityčnych źmien, nia voźmuć udziełu ŭ vajnie raniej, jak za paŭtara hoda(?).

Inšyja ŭznoŭ žarоły padajuć, što Złuč. Štaty sioleta na ŭvaružeńnie praznačyli ahramadnyja sumy, bo až 786 miljonaŭ dalaraŭ, choć viedama, što haspadarčyja spravy jaje stajać nia nadta dobra. Tak napr., za 9 miesiacaŭ apošniaha biudžetnaha hodu Zł. Štaty Ameryki mieli 2718 miljonaŭ dalaraŭ deficytu, dziaržaŭnyja ž daŭhi siahajuć 42,540 miljonaŭ dalaraŭ.

Dr. med. B. TOŁČYNSKI
b. Asystent Kliniki U.S.B.
Chvaroby vušej, nasa i horła.
Zavalnaja 10, tel. 16-38.
Pryjmaje: 8--10 i 16—19 hadz.

VOKAM PA ŚVIECIE

Papiež zaklikaje da spraviadlivaha miru. Papiež Pius XII pierasłaŭ Kardynału Maglione piśmo, u jakim vyraziŭ pažadańnie, kab usie vierniki malilisia, kab jak najchutčej nastupiŭ spraviadlivy mir.

Chłopaty z uciekačami. U Centrali Čyrvonaha Kryža ŭ Genevie nadoviačy abhavorvana była sprava ŭciekačoŭ, katoryja znachodziacca ŭ Lićvie. Sprava ŭ tym, što mahčymaści pomačy kančajucca, a dziela taho paŭstaje pytańnie pavarotu ŭciekačoŭ da svaich stałych miascoŭ prabyvańnia, abo častkovaha prynamsia rassialeńnia ich pa inšych neŭtralnych haspadarstvach, ci ŭrešcie sarhanizavańnia dla ich publičnych rabot, z zarabotkaŭ na jakich mahli-b jany ŭtrymlivacca.

400 samalotaŭ. Hetymi dniami Francyja i Anhlija zakuplivajuć u Złuč. Štatach Paŭnočnaje Ameryki 400 najnavačaśniejšych samalotaŭ, siarod jakich buduć bombavozy, hydroplany i h. zv. nistožačyja samaloty.

Litoŭska-niamiecki handlovy dahavor. 17 h. m. u Berlinie padpisany novy handlovy dahavor miž Litvoj i Niamieččynaj. Pradstaŭniki Niamieččyny i Litvy padčyrknuli, što dahavor hety pryniasie karyść abodvym narodam.

Zł. Št. Paŭnoč. Ameryki chočuć kupić Grenlandyju. U Niamieččynie pašyrajucca viestki, što Zł. št. Paŭnoč. Ameryki chočuć kupić vostraŭ Grenlandyja, jaki naležaŭ da Danii. Zł. št. Ameryki byccam chočuć kupić usie vastravy, jakija znachodziacca na 1000 mil ad Ameryki.

Juhasłavija naviazvaje dyplomatyčnyja znosiny z SSSR. Juhasłavija, jakaja dasiul nie pryznavała SSSR, hetymi dniami naviazała ekanamičnyja znosiny z Savietami, a mahčyma, što chutka buduć naviazany i znosiny dyplomatyčnyja. Niekatoryja ŭvažajuć, što fakt hety jdzie pa palityčnaj linii Berlinu, Rymu i Maskvy.

U Niamieččynie adbyvajucca publičnyja zborki achviaraŭ dla Niamieckaha Čyrvonaha Kryža i žaleza dla vajennaje pradukcyi. U suviazi z hetym skazaŭ pramovu min. Goebbels, katory padčyrknuŭ achviarnaść niemcaŭ i vyraziŭ vieru ŭ Hitlera i akančalnuju pieramohu Niamieččyny.

U SSSR na narodnuju abaronu ŭ 1940 h. pastanoŭlena vydać 57 miljardaŭ rubloŭ.

Vyraby Dziaržaŭnaj Tabačnaj Fabryki ŭ Vilni

Žyćcio ŭ Vilni i Kraju

Całanočny ruch dazvoleny budzie ŭ Vilni z 27 na 28 h. m., h. zn. na pravasłaŭnyja vialikodnyja śviaty.

Načalnik m. Vilni i pavietu płk. rez. J. Šlepetys pryjmać budzie interesantaŭ u paniadziełki, sierady i piatnicy ad hadziny 11 da 13.

Hanarovy Kamitet T-va Pryjacielaŭ Vilenskaha Universytetu zasnavaŭsia nadoviačy. U skład hetaha Kamitetu zhadzilisia ŭvajści: Prezydent Respubliki Antanas Smetona, b. prezydenty: dr. K. Grinius i A. Stulginskis, a tak-ža b. rektar Universytetu Vitaŭta Vialikaha praf. M. Romer.

Kamunikacyja pa Vialli maje pačacca 1 maja. U Vilniu maje, na hety čas, prybyć dziaržaŭny parachod „Kłajpeda", jaki budzie kursavać miž Vilniaj i Verkami. Apača taho budzie kursavać niekalka pryvatnych parachodaŭ.

650 pałonnych litoŭskich hramadzian b. polskich žaŭnieraŭ z Vilenskaha kraju chutka majuć być zvolnienyja i viarnuccca ŭ svoj kraj.

100 ksiandzoŭ uciakło z Savietaŭ i Niamieččyny ŭ Vilniu i ciapier šukajuć dla siabie miesca prabyvańnia. („Dešimt Centu").

Padvyžku zarabotkaŭ rabotnikam, zhodna z zahadam Ministerstva Nutranych Spraŭ, pavinny dać usie pradpryjemstvy ad 15 h. m. Padvyžku pavinny atrymać ad 10 da 15 pracentaŭ, zaležna ad zarabotkaŭ, tyja rabotniki, katoryja zarablajuć mienš jak 7 litaŭ u dzień.

Vilenski Zoolohičny Aharod (źviaryniec), jaki dasiul znachodziŭsia na Zavalnaj vul. № 5, budzie pieraniesieny na Antokal. Botaničny-ž harod astaniecca na henym-ža starym miescy (Zavalnaja 5).

Za niapravilnaje chadžeńnie ŭ praciahu I kvartału biahučaha hodu pakarana ŭ Vilni 2400 asob, a za niapravielnaje ježdžańnie — 1226 vaźnikoŭ i 109 šoferaŭ.

30 damoŭ raspusty zakryła ŭ Vilni palicyja pravodziačy paradkujučuju akcyju.

LIETŪKIS — Addzieł u Vilni

praz svaje centralnyja składy ŭ Vilni

pry Mindaŭha vul. 27, telef 2924 i
pry zavułku Rosy 3, telef. 2656, 56 i 3065

dastaŭlaje haspadarom usiaje Vilenščyny nasieńnie varyva, karmovych burakoŭ i skantralavanaje, dobraj jakaści siemia kaniušyny.

Akramia taho z volnaj ruki pradaje z svajho składu pry Mindaŭha vulicy 27 mineralnyja ŭhnajeńni:

1. Potasavuju sol, 40%, za 100 klh 21 85 lit.
2. Vapnovuju saletru 15.5% za 100 klh. 25.00 lit
3. Sierkava amonnuju sol, 20.6% za 100 klh. . . . 25.50 lit.
4. Nitrofoska za 100 klh. . . . . 40.50 lit.
5. Superfosfat 18—20% za 100 klh. 15.00 lit
6. Tomasšlak, 14-16% za 100 klh . . 15.00 lit

Cana superfosfatu i tomasšlaku luzam (nie ŭ miaškoch) pa 13.50 lit. za 100 klh

Leidėjas ir Redaktorius: ADOLFAS KLIMOVIČIUS
Vydaviec i Redaktar: ADOLF KLIMOVIČ
Telefon u drukarniu i redakcyju 28-32.
Fr. Skarynos vardo Gudų Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1
Biel. Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, vul. Zavalnaja 1.

VILNIUS